

A6. Kontrol transformatörleri - rutin testler

Kontrol transformatörleri için test standartları ve rapor ekleri

1. Rutin Testler

Bu bölüm, kontrol transformatörlerinde primer/sekonder sargı kontrolleri, çıkış gerilimi, regülasyon, izolasyon, klemens ve etiket kontrolleri gibi rutin test başlıklarını özetler.

1

Primer sargı direnci

Ana standart

IEC/EN 61558-1, IEC/EN 61558-2-2

Yapılış / metot standardı

IEC 61558-1 rutin test yaklaşımı; üretici ölçüm prosedürü

Kontrol trafosu için açıklama

Primer sargı DC direnci ölçülür. Aynı seri ürünlerde üretim tutarlılığı ve yanlış sarım kontrolü için referans değerle karşılaştırılır.

2

Sekonder sargı direnci

Ana standart

IEC/EN 61558-1, IEC/EN 61558-2-2

Yapılış / metot standardı

IEC 61558-1; üretici ölçüm prosedürü

Kontrol trafosu için açıklama

Sekonder sargı DC direnci ölçülür. Çok çıkışlı ürünlerde her sekonder ayrı kontrol edilmelidir.

3

Boşta çıkış gerilimi

Ana standart

IEC/EN 61558-1, IEC/EN 61558-2-2

Yapılış / metot standardı

IEC 61558-1 gerilim doğrulama / boşta çalışma yaklaşımı

Kontrol trafosu için açıklama

Nominal primer gerilim uygulanır, sekonder boşta gerilimi ölçülür. 24 V, 48 V, 110 V, 230 V gibi kumanda gerilimlerinde etiket ve tolerans kontrol edilir.

4

Yük altında çıkış gerilimi

Ana standart

IEC/EN 61558-1, IEC/EN 61558-2-2

Yapılış / metot standardı

Nominal VA yükte çıkış gerilimi ölçümü

Kontrol trafosu için açıklama

Kontrol trafosunun asıl amacı röle, kontaktör, zamanlayıcı ve otomasyon elemanlarına kararlı gerilim sağlamaktır. Bu nedenle nominal yükte sekonder gerilimi mutlaka kontrol edilmelidir.

5**Gerilim oranı****Ana standart**

IEC/EN 61558-1, IEC/EN 61558-2-2

Yapılış / metot standardı

IEC 61558-1; gerektiğinde IEC 60076-1 oran ölçüm yaklaşımı yardımcı alınabilir

Kontrol trafosu için açıklama

Primer/sekonder oranı doğrulanır. Çok kademeli primer veya çok çıkışlı sekonder varsa her kombinasyon ayrıca ölçülmelidir.

6**İzolasyon direnci****Ana standart**

IEC/EN 61558-1, IEC/EN 61558-2-2

Yapılış / metot standardı

IEC 61558-1; pratik ölçüm için IEC 61557-2 yardımcı referans

Kontrol trafosu için açıklama

Primer-sekonder, primer-gövde ve sekonder-gövde arasında ölçülür. Metal gövdeli, ray montajlı veya pano içi ürünlerde gövde/PE kontrolü özellikle önemlidir.

7**Dielektrik dayanım testi / hipot****Ana standart**

IEC/EN 61558-1, IEC/EN 61558-2-2

Yapılış / metot standardı

IEC 61558-1 dielektrik dayanım testi

Kontrol trafosu için açıklama

Ana izolasyonun dayanımı doğrulanır. Test seviyesi, primer/sekonder gerilimi, izolasyon tipi ve standart tablosuna göre seçilmelidir.

8**Endüklenmiş gerilim / sarımlar arası izolasyon testi****Ana standart**

IEC/EN 61558-1, IEC/EN 61558-2-2

Yapılış / metot standardı

IEC 61558-1; gerekirse IEC 60076-3 endüklenmiş gerilim yaklaşımı yardımcı alınabilir

Kontrol trafosu için açıklama

Sarımlar arası zayıf izolasyon, yanlış sarım, vernikleme/impregnasyon problemi veya kısa devre riski için uygulanır.

9**Sarımlar arası kısa devre kontrolü****Ana standart**

IEC/EN 61558-1, IEC/EN 61558-2-2

Yapılış / metot standardı

Boşta akım, boşta kayıp, endüklenmiş gerilim ve/veya surge test üretici prosedürü

Kontrol trafosu için açıklama

Küçük kontrol trafolarında pratikte boşta akımın anormal yüksekliği, aşırı ısınma, ses ve çıkış gerilimi sapması sarım kısa devresi belirtisi olabilir. Seri üretimde surge/impulse winding tester kullanılabilir.

10**Regülasyon kontrolü - boşa çıkış****Ana standart**

IEC/EN 61558-2-2

Yapılış / metot standardı

Boşa gerilim ölçümü

Kontrol trafosu için açıklama

Boşa sekonder gerilimi kaydedilir. Kontrol trafolarında boşa gerilim nominalden yüksek olabilir; kabul limiti ürün standardı ve tasarıma göre belirlenmelidir.

11**Regülasyon kontrolü - nominal yükte çıkış****Ana standart**

IEC/EN 61558-2-2

Yapılış / metot standardı

Nominal VA yükte sekonder gerilim ölçümü

Kontrol trafosu için açıklama

Boşa ve nominal yükte gerilim farkı üzerinden regülasyon hesaplanır. OMSAN dokümanında kontrol transformatörleri için gerilim regülasyonu testleri özellikle belirtilmiştir.

12**Kalkış / inrush davranışı gözlemi****Ana standart**

IEC/EN 61558-2-2; kontaktör uygulaması için IEC 60947-4-1 yardımcı referans

Yapılış / metot standardı

Enerjileme sırasında primer akım gözlemi, sigorta/şalter uyumu, kontaktör çekme davranışı kontrolü

Kontrol trafosu için açıklama

Kontaktör besleyen kontrol trafolarında ilk enerjileme akımı ve ani yüklenme sırasında sekonder gerilimin düşmemesi önemlidir. Kontaktör ve motor yol verici tarafında IEC 60947-4-1 düşük gerilim anahtarlama ve kontrol düzenleri için kullanılır.

13**Klemens bağlantı kontrolü****Ana standart**

IEC/EN 61558-1, IEC/EN 61558-2-2

Yapılış / metot standardı

Bağlantı şeması, süreklilik ve görsel kontrol

Kontrol trafosu için açıklama

Primer/sekonder ayrımı, çoklu giriş kademeleri, ortak uçlar, köprüler ve sekonder çıkışlar yanlış bağlantıya karşı kontrol edilir.

14**Klemens numaralandırma kontrolü****Ana standart**

IEC/EN 61558-1, IEC/EN 61558-2-2; pano/makine uygulamasında IEC 60204-1 yardımcı

Yapılış / metot standardı

Etiket, bağlantı şeması ve terminal işaretleme kontrolü

Kontrol trafosu için açıklama

Pano içinde bakım kolaylığı ve hata önleme için klemens numaraları şema ile birebir uyumlu olmalıdır. IEC 60204-1 makine elektrik ekipmanları için temel güvenlik standardı olarak kullanılır.

15**PE sürekliliği - metal gövdeli ürünlerde****Ana standart**

IEC/EN 61558-1; makine/pano içinde IEC 60204-1 yardımcı

Yapılış / metot standardı

Düşük direnç süreklilik testi

Kontrol trafosu için açıklama

Metal gövde, montaj ayağı, ray bağlantısı ve PE terminali arasında süreklilik kontrol edilir. IEC 60204-1 kapsamında koruyucu bonding devresinin sürekliliğinin doğrulanması temel kontrollerden biridir.

16**Etiket kontrolü - VA****Ana standart**

IEC/EN 61558-1, IEC/EN 61558-2-2

Yapılış / metot standardı

İşaretleme ve dokümantasyon kontrolü

Kontrol trafosu için açıklama

Nominal güç VA olarak görünmelidir. Kontrol trafolarında VA değeri, kontaktör çekme gücü ve sürekli bobin yükü seçimi için kritik bilgidir.

17**Etiket kontrolü - giriş/çıkış gerilimi****Ana standart**

IEC/EN 61558-1, IEC/EN 61558-2-2

Yapılış / metot standardı

Etiket ve bağlantı şeması çapraz kontrolü

Kontrol trafosu için açıklama

Primer gerilimleri, sekonder gerilimleri, çoklu kademe/çoklu çıkış bilgisi açıkça yazılmalıdır.

18**Etiket kontrolü - frekans****Ana standart**

IEC/EN 61558-1, IEC/EN 61558-2-2

Yapılış / metot standardı

İşaretleme kontrolü

Kontrol trafosu için açıklama

50 Hz, 60 Hz veya 50/60 Hz bilgisi belirtilmelidir. Frekans hatası boşa akım ve ısınmayı doğrudan etkiler.

19**Etiket kontrolü - izolasyon sınıfı****Ana standart**

IEC/EN 61558-1, IEC/EN 61558-2-2

Yapılış / metot standardı

Malzeme/etiket/teknik föy kontrolü

Kontrol trafosu için açıklama

B, F, H gibi izolasyon sınıfı veya izin verilen sıcaklık bilgisi tasarım dosyasıyla uyumlu olmalıdır.

20**Etiket kontrolü - çalışma tipi****Ana standart**

IEC/EN 61558-1, IEC/EN 61558-2-2

Yapılış / metot standardı

İşaretleme ve teknik doküman kontrolü

Kontrol trafosu için açıklama

Sürekli çalışma, kısa süreli çalışma veya aralıklı çalışma gibi kullanım bilgisi belirtilmelidir. Kontaktör besleyen trafolarında kısa süreli yüksek yük kapasitesi ayrıca tanımlanabilir.

21**CE uygunluk doküman kontrolü****Ana standart**

IEC/EN 61558-1, IEC/EN 61558-2-2; AB LVD/EMC mevzuatı

Yapılış / metot standardı

Teknik dosya, uygunluk beyanı, etiket ve test raporu kontrolü

Kontrol trafosu için açıklama

OMSAN dokümanında kontrol transformatörleri için CE uygunluk kontrolleri ürün grubu testi olarak geçiyor.

2. Opsiyonel / Özel Testler

Bu testler; kapalı pano, yüksek ortam sıcaklığı, kontaktör/röle besleme, OEM makine, HVAC, EMC beklentisi veya müşteri şartnamesi bulunan projelerde önerilebilir.

1

Sıcaklık artış testi

Ana standart

IEC/EN 61558-1, IEC/EN 61558-2-2

Yapılış / metot standardı

IEC 61558-1 sıcaklık artışı test yöntemi

Ne zaman önerilir?

Kapalı pano, yüksek ortam sıcaklığı, sürekli nominal yük, HVAC panoları veya yüksek VA yoğunluğu olan ürünlerde önerilir.

2

Kısa süreli aşırı yük testi

Ana standart

IEC/EN 61558-2-2

Yapılış / metot standardı

IEC 61558-2-2 kontrol transformatörü özel test yaklaşımı; üretici/müşteri prosedürü

Ne zaman önerilir?

Kontaktör, röle grubu veya bobinlerin aynı anda çektiği kısa süreli yüksek akım durumlarında uygulanır. Kontrol trafolarında bu test satış açısından güçlüdür.

3

Kısa devre dayanım testi / kısa devreye karşı davranış

Ana standart

IEC/EN 61558-1, IEC/EN 61558-2-2

Yapılış / metot standardı

IEC 61558-1 anormal çalışma / kısa devre koşulu testleri

Ne zaman önerilir?

Sekonder kısa devresi, koruma elemanı seçimi, termik koruma veya kendinden korumalı tasarım doğrulanmak istenirse uygulanır.

4

IP testi - kabinli/kapaklı ürünlerde

Ana standart

IEC/EN 60529

Yapılış / metot standardı

IEC 60529

Ne zaman önerilir?

IP20, IP23, IP44, IP54, IP55 gibi koruma sınıfı beyanı varsa uygulanır. IEC 60529, mahfazaların toz/sıvı girişine ve tehlikeli bölümlere erişime karşı koruma derecesini IP kodu ile sınıflandırır.

5

Titreşim testi - makine/OEM panellerde**Ana standart**

IEC 60068-2-6; raylı sistemde IEC 61373 yardımcı olabilir

Yapılış / metot standardı

IEC 60068-2-6 sinüzoidal titreşim testi

Ne zaman önerilir?

Makine, OEM pano, kompresör, HVAC, mobil ekipman veya titreşimli endüstriyel hatlarda önerilir. IEC 60068-2-6, ekipmanın belirli şiddetlerde sinüzoidal titreşime dayanımını belirlemek için standart test yöntemi verir.

6

EMC bağışıklık testi**Ana standart**

IEC 61000-6-2; ürün/pano özel standardı varsa o standart öncelikli

Yapılış / metot standardı

IEC 61000-4 serisi bağışıklık deneyleri; IEC 61000-6-2 endüstriyel ortam limitleri

Ne zaman önerilir?

Trafo elektronik kontrol panosu, PLC, sürücü, HVAC otomasyon veya güç kaynağı modülüyle birlikte satılıyorsa önerilir. IEC 61000-6-2 endüstriyel ortamlardaki elektrik/elektronik ekipman için EMC bağışıklık gereklerini kapsar.

7

EMC emisyon testi**Ana standart**

IEC 61000-6-4; konut/ticari ortamda IEC 61000-6-3 değerlendirilebilir

Yapılış / metot standardı

IEC 61000-6-4 endüstriyel ortam emisyon standardı

Ne zaman önerilir?

Kontrol trafosu tek başına pasif ürün olarak çoğu zaman emisyon kaynağı değildir; ancak elektronik devre, güç kaynağı, pano veya kontrol ünitesiyle birlikte satılıyorsa emisyon testi gündeme gelir. IEC 61000-6-4 endüstriyel ortamlar için emisyon gereklerini kapsar.

8

Kontaktör çekme/bırakma fonksiyon testi**Ana standart**

IEC/EN 61558-2-2; kontaktör tarafında IEC 60947-4-1 yardımcı

Yapılış / metot standardı

Gerçek kontaktör bobini veya eşdeğer yükte fonksiyon testi

Ne zaman önerilir?

Kontaktör besleyen kumanda trafolarında sekonder gerilim düşümü kontaktörün çekmemesine veya titreşim yapmasına neden olabilir. Bu nedenle gerçek yükte fonksiyon testi önerilir.

9

Termal kamera ile sıcak nokta kontrolü**Ana standart**

IEC/EN 61558-1 termal güvenlik yaklaşımı

Yapılış / metot standardı

Nominal yükte IR termografi; üretici prosedürü

Ne zaman önerilir?

Klemens, bağlantı köprüsü, bobin yüzeyi, nüve sıkma sacı ve montaj noktalarında lokal ısınma aranır. Rutin değil, özel kalite kontrol olarak faydalıdır.

10

Yanmazlık / malzeme doğrulama testi**Ana standart**

IEC/EN 61558-1; plastik/izolasyon malzemeleri için IEC 60695 serisi

Yapılış / metot standardı

IEC 60695 kızgın tel / alevlenebilirlik testleri

Ne zaman önerilir?

Pano içi, bina içi, HVAC ve OEM makine uygulamalarında klemens, bobin karkası, plastik kapak ve izolasyon parçaları için önerilir.

11

Kaçak akım / temas akımı testi**Ana standart**

IEC/EN 61558-1; ölçüm için IEC 60990

Yapılış / metot standardı

IEC 60990 temas akımı ölçümü

Ne zaman önerilir?

Metal gövdeli, elektronik modüllü veya kullanıcı erişimine açık kontrol transformatörü gruplarında müşteri şartnamesine göre uygulanabilir.

3. Test Raporuna Eklenmesi İyi Olacak Satırlar

Kontrol transformatörlerinde klasik rutin test raporuna aşağıdaki satırların eklenmesi, VA yükü, regülasyon, izolasyon, klemens ve etiket doğrulamalarının daha net takip edilmesini sağlar.

1**Boşta sekonder gerilim**

Ölçülen değer, nominal değer, tolerans

2**Nominal yükte sekonder gerilim**

VA yük altında ölçülen değer

3**Regülasyon**

Boşta ve nominal yükte çıkış gerilimi farkından hesaplanan değer

4**Kısa süreli yük kapasitesi**

Kontaktör çekme yükü veya müşteri yük profili varsa

5**Primer/sekonder izolasyon**

İzolasyon direnci ve dielektrik test sonucu

6**PE sürekliliği**

Metal gövdeli ürünlerde ölçülen süreklilik değeri

7**Klemens kontrolü**

Giriş/çıkış klemensleri, köprüler, numaralandırma

8**Etiket kontrolü**

VA, giriş/çıkış gerilimi, frekans, izolasyon sınıfı, çalışma tipi, CE

9**Kullanım notu**

Kontaktör/röle besleme için uygunsa kısa süreli inrush/kalkış davranışı notu